

Крэнь А.У., студ. гр. 450 група ФІДК
БДУ культуры і мастацтваў
Навуковы кіраўнік – Бамбешка І.І.,
ст. выкладчык

ІНТЭРПРЭТАЦЫЯ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ: СУТНАСЦЬ ПАНЯЦЦЯ

Родапачынальнікам тэорыі інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны з'яўляецца канадскі спецыяліст Ф. Цілдэн, якога справядліва называюць бацькам інтэрпрэтацыі. Ужо ў 1957 г. у сваёй кнізе “Інтэрпрэтацыя нашай спадчыны” ён даў наступнае яе вызначэнне: “інтэрпрэтацыя – гэта выхаваўчая дзейнасць, мэтай якой з'яўляецца раскрыццё сэнсу і ўзаемаадносін дзякуючы выкарыстанню аўтэнтычных аб'ектаў, ведаў, атрыманых з першакрыніцы і наглядных прадметаў у большай ступені, чым проста па сродкам выкладання фактаў” [1, с.7].

Згодна з Хартыяй ІКАМОС “Аб інтэрпрэтацыі і прэзентацыі славытых мясцін”, інтэрпрэтацыя – выбар таго, што варта захаваць, а таксама спосабы захавання і прадстаўлення публіцы аб'ектаў спадчыны. Інтэрпрэтацыя адлюстроўвае спецыфічнае бачанне сучаснікаў адносна значнасці таго, што патрэбна захаваць для будучых пакаленняў. Яна можа ўключаць у сябе друкаваныя або электронныя публікацыі, публічныя лекцыі, выхаваўчыя праграмы, розныя віды грамадскай дзейнасці, даследаванні, навучанне і ацэнку самога працэсу інтэрпрэтацыі [4].

Ф. Цілдэнам было сфармулявана шэсць агульных прынцыпаў інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны:

1) інтэрпрэтацыя павінна абапірацца на ўнутраны свет, пачуцці ці вопыт наведвальніка;

2) інфармацыя сама па сабе – гэта не інтэрпрэтацыя, а толькі неад'емная частка паспяховай інтэрпрэтацыі;

3) інтэрпрэтацыя – мастацтва, якое спалучае мноства відаў мастацтва; гэта сінтэз навукі, гісторыі, архітэктуры, тэхнікі і г. д.;

4) асноўная мэта інтэрпрэтацыі – не навучанне, а абуджэнне інтарэса;

5) інтэрпрэтацыя павінна прадстаўляць агульны кантэкст прадмета ці аб'екта, а не асобныя часткі апошняга;

6) інтэрпрэтацыя, якая прызначаецца для дзяцей, павінна здзяйсняцца на іншых падыходах, чым інтэрпрэтацыя для дарослых [1, с. 7-8].

У пачатку 1980-гг. амерыканскімі музеёлагамі былі вызначаны характарыстыкі паспяховай інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны:

- інтэрпрэтацыя імкнецца навучыць праўдзе, дапамагчы спасцігнуць сэнс, перадаць разуменне і таму прадугледжвае выкананне грунтоўных адукацыйных задач;

- яна абапіраецца на аўтэнтычныя прадметы;

- яна павінна быць забяспечана навуковымі даследаваннямі кожнага музейнага прадмета, кожнай праграмы, аўдыторыі і павінна выпрацаваць такія метады прэзентацыі, якія забяспечаць больш эфектыўную камунікацыю;

- яна павінна выкарыстоўваць, па магчымасці, пачуццёвае ўспрыманне – від, гук, пах, смак і інш. Гэты сэнсарны падыход павінен дапаўняць, але не падмяняць агульнапрыняты рацыянальны вербальны спосаб разумення;

- інтэрпрэтацыя – гэта неформальнае выхаванне, якое залежыць толькі ад волі гледача. Яно можа быць займальным, захапляючым, правацыраваць жаданне больш чытаць, наведваць іншыя месцы, шукаць іншыя шляхі для атрымання задавальнення ад зносін з рарытэтамі.

Таму галоўная мэта інтэрпрэтацыі – раскрыццё сэнсу аб'екта ці прадмета культурнай спадчыны, усталяванне кантакта паміж наведвальнікам і аб'ектам, які робіць магчымым новае разуменне, заснаванае не толькі на ведах, але і на духоўным і эмацыйным вопыце [1, с. 8].

Змены ў інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны, якія адбываліся з другой паловы XX ст., можна падзяліць на тры асноўныя групы:

I. Пашырэнне і паляпшэнне культурнай базы спадчыны ўключае ў сябе:

1) прыцягненне міжнароднай дапамогі для захавання аб'ектаў сусветнай спадчыны;

2) развіццё працэса “онаслежвання прастранства”. Феноменам “онаслежвання прастранства” называюць працэс, які заснаваны на пераінтэрпрэтацыі акаляючага асяроддзя;

3) пераход да “жывой спадчыны”:

а) тэрытарыяльнае перамяшчэнне “жывой спадчыны” да мясцін, якія звязаны з гісторыка-культурнай спадчынай;

б) развіццё гістарычных цэнтраў гарадоў.

4) стварэнне цэнтраў інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны.

II. Змены ў характары паказу культурных аб'ектаў:

1) інтэрпрэтацыя культурнай спадчыны:

а) інтэрпрэтацыя пры правядзенні экскурсій;

б) па-замузейныя віды інтэрпрэтацыі:

- традыцыйныя святы, фестывалі, карнавалы;

- рыцарскія баі;

- мастацка-гістарычныя акцыі;

- ваенна-гістарычныя рэканструкцыі;

в) выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій для інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны;

2) анімацыя;

3) стварэнне тэматычных маршрутаў.

III. Змены ў характары непасрэднага выкарыстання аб'ектаў культурнай спадчыны [2, с. 267-276].

На тэрыторыі Беларусі тэорыя і практыка інтэрпрэтацыі культурнай спадчыны знаходзіцца на пачатковым этапе станаўлення. Найбольшае распаўсюджванне тэхніка і метады інтэрпрэтацыі атрымалі ў музейна-педагагічнай дзейнасці беларускіх музеяў. Яскравым прыкладам інтэрпрэтацыі традыцыйнай беларускай культуры можа служыць музейна-педагагічная дзейнасць у Гісторыка-культурным музеі-запаведніку “Заслаўе” (тэатралізаваныя экскурсіі, ралявыя гульні касцюміраваных экскурсаводаў, арганізацыя традыцыйных свят, батлеечныя спектаклі, паказ кавальскага майстэрства і інш.) [3].

Праз інтэрпрэтацыю чалавек прыходзіць да разумення спадчыны, праз разуменне – да яе прызнання, а праз прызнанне – да аховы. Такім чынам, інтэрпрэтацыя з’яўляецца часткай цэласнага працэса аховы гісторыка-культурнай спадчыны і мае непасрэднае дачыненне да развіцця турызма.

Літаратура:

1. Краснова, Е.М. Интерпретация культурного наследия: международный опыт и перспективы развития в Беларуси / Е. М. Краснова // Интерпретация культурного наследия и развитие туризма в Беларуси / Европейский гуманитарный университет. – Вильнюс; 2006. – С. 7-13.
2. Потаева, Г.Р. Инновации в экскурсионном (познавательном) туризме / Г. Р. Потаева // Сборник методических рекомендаций / Министерство спорта и туризма Республики Беларусь и др. – Минск, 2007. – С. 267-276.
3. Туристско-экскурсионный потенциал Беларуси / Министерство образования республики Беларусь, учреждение образования «Витебский государственный университет им. П. М. Машерова». – Витебск: Издательство ВГУ, 2007. – 58 с.

Хартия ИКОМОС «Об интерпретации и презентации достопримечательных мест» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.enamecharter.org>. – Дата доступа: 04.04.2010.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ